

Alija Džogović ★ Hodo Katal

Bosanski jezik

sa elementima nacionalne kulture

Narodna tradicija

2

za drugi razred osnovne škole

Novi Pazar, 2004.

Alija Džogović * Hodo Katal
Bosanski jezik sa elementima nacionalne kulture
Narodna tradicija
Udžbenik za drugi razred osnovne škole

Izdavač
Bošnjačko nacionalno vijeće u Srbiji i Crnoj Gori

Urednik
Esad Džudžević

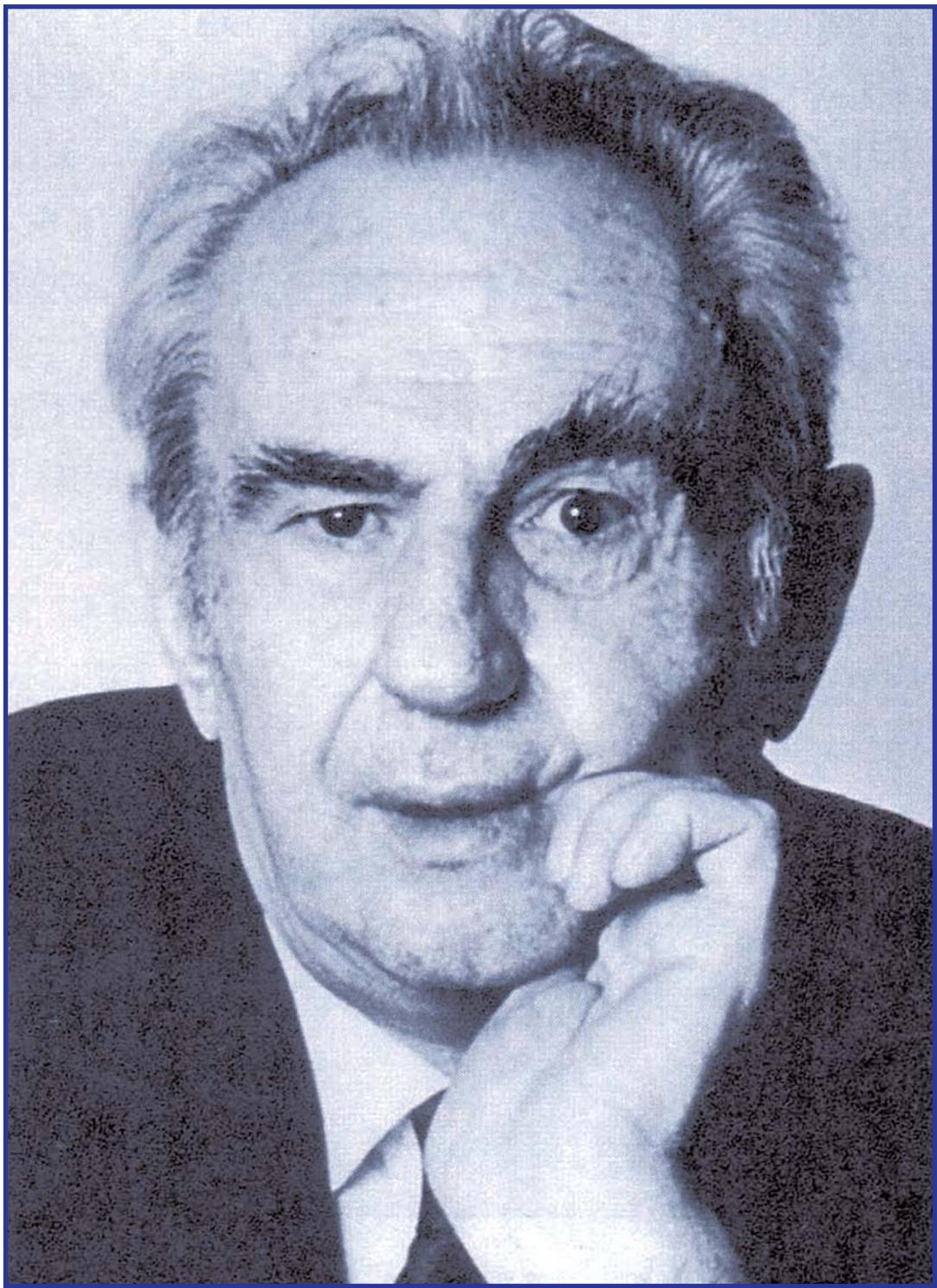
Recenzenti
Mevluda Melajac i Kemal Džemić

Lektor
Muratka Fetahović

Tehnički urednik
Nedžad Smailagić

Štampa
“Dersan”, Tutin

Tiraž
10.000

Ćamil Sijarić (1913 - 1989)

Idemo u školu

Zapjevala tiha zora,
Sad je škola glavna dla.

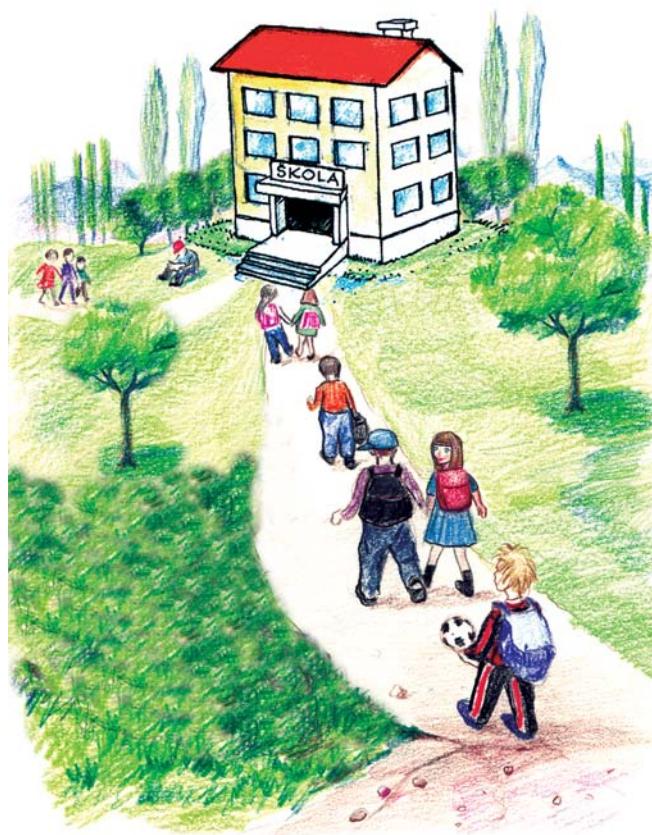
Idemo u školu skupa,
Tra, la, la, hopa cupa!

A na tabli prava, kriva,
Opet ista muka živa.

Ne galami, ti tršavi tamo,
Pazi amo, pazi amo!

A na kraju eto zvona,
Hamburgera i bombona.

Denisa Turković

Zadatak:

U svesku za domaći zadatak napiši kraći tekst sa naslovom:
"Prvi dan u školi".

Pokušaj da sadržaj tvojeg rada bude sličan lirskim slikama
u ovoj lijepoj pjesmi za djecu.

Pronađi u ovoj pjesmi dvije **izjavne rečenice** i dvije **uzvične**
i prepiši ih u svoju radnu svesku.

Koji ćeš znak staviti na kraju **izjavne rečenice** a koji na kraju
uzvične?

Možeš li neku od ovih rečenica pretvoriti u **upitnu rečenicu**?
Koji ćeš znak staviti na kraju upitne rečenice?

A b e c e d a

U mojoj se **početnici**
razletjela **abeceda**,
pa stoji sada
tako bez reda.

Na strani svakoj
po dva-tri slova
i uvijek po neka
riječ nova.

I mnogo, mnogo
praznih linija,
koje moram
popuniti ja.

I riječi mnoge
šuplje stoje,
popuniti se moraju,
a ruke se znoje.

Jer nije lako
naći sva slova,
zakrpiti riječ
kao da je nova.

E, danas sam se
abecede igrala
da bih sva slova
napisati znala.

I dosta sam se,
dosta mučila,
al' sada sam sretna
jer sam ih naučila.

Da li je i kod vas
isto stanje,
kakvo je vaše
abecedno znanje?

Bela Džogović

A Z B U K A I A B E C E D A

Djeco, u prvom razredu ste naučili **azbuku** a u drugom ćete naučiti i **abecedu**.

Azbuka se drugačije naziva **ćirilica** a abeceda **latinica**. Abeceda se ovako naziva po redosljedu slova: **A, B, C, D...** Međutim, ćirilica se naziva azbukom po starim riječima **AZ, BUKI, VEDI**, što u današnjem prijevodu znači **“JA SLOVA VIDJEH”**.

Bošnjaci se danas u pisanju služe latinicom i ćirilicom.

I latinica i ćirilica imaju **trideset znakova (slova)** za **trideset glasova**.

Ovdje, radi poređenja, predstavljamo oba pisma:

Аа	Нн	Aa	Лl
Бб	Њњ	Bb	Lj,lj
Вв	Оо	Cc	Mm
Гг	Пп	Čč	Nn
Дд	Рр	Ćć	Nj,nj
Ђђ	Cc	Dd	Oo
Ее	Тт	Dž,dž	Pp
Жж	Ћћ	Đđ	Rr
Зз	Уу	Ee	Ss
Ии	Фф	Ff	Šš
Јј	Хх	Gg	Tt
Кк	Џџ	Hh	Uu
Лл	Чч	Ii	Vv
Љљ	Ѱѱ	Jj	Zz
Мм	Шш	Kk	Žž

Za **ćirilicu** važi pravilo: **jedan glas – jedan znak (slovo)**. U **abecedi**, takođe, imamo **po jedan znak (slovo) za jedan glas**, osim za **dž, lj, nj** – gdje **za po jedan glas** imamo **po dva znaka (slova)**.

Pisana slova azbuke i abecede

Аа	Бб	Вв	Ти
Гг	Ђђ	Ее	Жж
Зз	Џџ	Јј	Ќќ
Лл	Љљ	Мм	Ћћ
Њњ	Ѡѡ	Ћћ	Рр
Ҫҫ	Ћћ	ӮӮ	Үү
ӮӮ	ӰӮ	ӲӲ	ӲӲ
ӱӱ	Ӱӱ		

Аа	Бб	Ըս	Ծծ
ԸԾ	ԾԾ	ԾԾ	ԾԾ
Եե	Ֆֆ	Գգ	Հհ
Ււ	Ջջ	Կկ	Լլ
Լլ	Մմ	Նն	Այնի
Օօ	Պպ	Րր	ԾԾ
ԾԾ	Տտ	Աա	Վվ
Զզ	Ճճ		

Zadatak:

Nauči napamet pravilan izgovor azbuke i abecede.

Trčimo za suncem

Eno sunca na livadi!

Požurimo!

Gle!

Tapa, tapa, tapa, tapa!

Sakrilo se!

Gdje?

Sakrilo se na terasu!

Za njim brzo! Sad!

Tapa, tapa, tapa, tapa!

I ovdje je hlad!

Pobjeglo je na kraj parka!

Na klupicu!

Gle!

Hajd'mo za njim!

Tapa, tapa!

Uteklo je!

Gdje?

Uteklo na pustu plažu!

Podđimo i mi!

Ako treba i u vodu,

Za njim ćemo svi!

Tapa, tapa, tapa, tapa!

Za njim ćemo svi!

Nasiha Hadžić-Kapidžić

Razgovor o pjesmi:

Analiziraj ovu pjesmu, uz pomoć učitelja, i objasni šta označava naslov "Trčimo za suncem".

Posmatraj **raspored stihova i strofa** u ovoj pjesmi i pokušaj da objasniš **poetske slike i taktove (ritam)** koje pjesma sadrži.

Objasni zašto je pjesnikinja na kraju nekih stihova upotrijebila **znakovе uzvika i pitanja**.

Možeš li reći kakve su to rečenice? Izdvoj ih iz pjesme i posebno u svoju radnu svesku napiši **upitne** a posebno **uzvične rečenice**.

Nasrudin i car

Nasrudin je kao dijete od sedam godina s knjigama u torbi pošao u školu.

Sretne ga ondašnji car, koji se svako jutro šetao bez pratnje, da ga ne bi poznavali. Car vidje po spoljašnjosti dječjoj da je bistar te se upusti sa njime u razgovor.

- A kuda ti ideš, sinko?

- U školu.

Uzmi ovaj zlatnik te kupi sebi šećerlema.

- Vidjeće me otac. On će me pitati otkuda mi zlatnik, pa će me poslije tući.

- Samo uzmi! Pa ako tvoj otac uspita, a ti mu kaži: "Dao mi je car," pa ti on ništa neće reći.

- Neće mi vjerovati.

- Zašto ti neće vjerovati?

- Zar car ikad daje samo jedan zlatnik? Ako mi napuniš torbu zlatnicima, vjerovaće mi.

Car pohvali mudrost dječakovu, napuni mu torbu zlatnicima i pošalje ga kući.

Narodna priča

Razgovor o priči:

U svoju radnu svesku prepričaj ovaj tekst. Objasni o čemu razgovoraju Nasrudin i car. Možeš li reći šta je to **dijalog**?

Možeš pitati učitelja ili starije drugove da ti objasne.

Dijete koje je išlo u školu, bilo je **bistro** pa je caru **pametno** odgovaralo. Zato ga je car nagradio.

Narodne poslovice i izrazi:

Bolje je zrno pameti, nego tovar zlata.

Um caruje, snaga klade valja.

Kada bi se pamet birala, svako bi svoju odabrao.

Pameti nikada dosta.

Djedov voćnjak

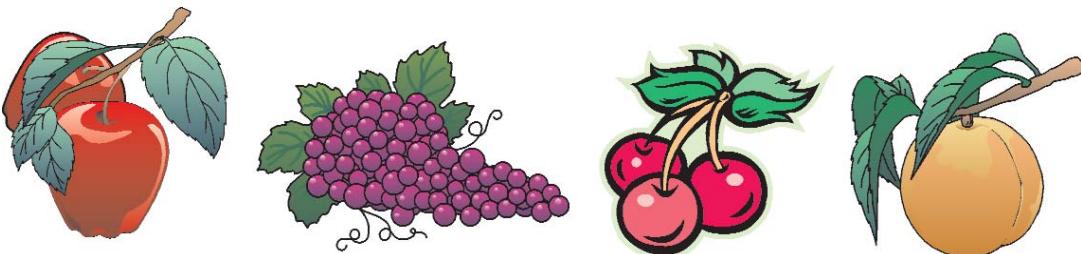
Pod plotom raste zerdelija,
orahove grane škripe.
U međi dunja zemlji se savija,
a na dnu mirišu lipe.

Jesen – nova voćka izbjije.
Traži neba i svog hlada.
Jedna po jedna rudi, zrije...
Djedov voćnjak pun je slada.

Kad se rodih, djed uskliknu
i novi orah posadi.
Za moju sestru – budimku,
za mog brata - kesten mladi.

I sad, kad vjetar s planine puhne,
mnoštvo mirisa pohrli.
Krošnje se razviju – voćke šume,
al' djed uvijek prepozna tri.

Džemaludin Latić

Razgovor o pjesmi:

Pročitaj ovu pjesmu i kaži koje se voće nalazi
u djedovom voćnjaku.
O kojem godišnjem dobu pjeva pjesnik?
Pokušaj da objasniš **poetske slike u strofama**
ove pjesme.
Obrati pažnju na riječi ove pjesme. Prepiši u svoju
radnu svesku one riječi koje ti nijesu dovoljno poznate
i **razgovaraj** o njima u odjeljenju.

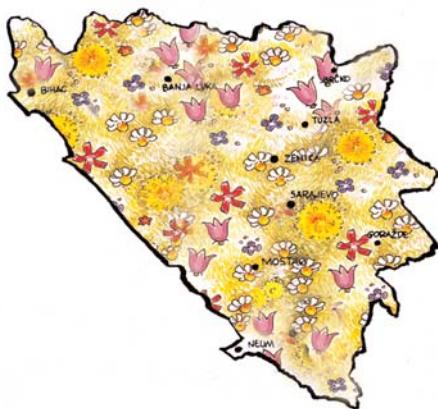
Pitanje:

Koje voće uspijeva u tvome kraju?
Uspijeva li jabuka budimka u tvom kraju?

Bosna je vječna

Divot je vječan, ali vječna je i Bosna! Prolaze vjekovi, protiču i otiču carstva i vladari, a Bosna je živjela. Sve se mijenja, ona ostaje kakva jeste; neprohodna i neophodna, dobrušna i junačna i ponosna i trpeljiva. Kroz nju vode uski putevi. Bosna je vječna i mi u njoj smo vječni.

Hasan Kikić

Razgovor o tekstu:

Pisac je u ovom tekstu izrazio svoja osjećanja i svoju ljubav prema Bosni. Lijepa pjesma, sem u **stihovima**, može biti napisana i u **prozi**. Uz pomoć učitelja objasni kakva je razlika između stihova i proze. Uradi to na primjerima ove knjige. **Svi Bošnjaci u Bosni, Sandžaku** i u drugim krajevima gdje žive, **govore jednim jezikom – bosanskim**.

Zadatak:

Po uzoru na pisca Hasana Kikića, izrazi i ti svoja osjećanja prema Bosni i Sandžaku.

Sedam prutova

Uživjela jednom sedmorica braće. Bili su složni i nerazdvojni. Zajedno su i u lov odlazili. Hvatali su žive medvjede i vukove. Zajedno su i lava savlađivali: jedan bi ga za rep uhvatio, drugi – za zadnje šape, treći – za prednje, četvrti za uši, peti – za glavu.

Prolazile su godine. Braća su odrasla, poženila se i svaki je sebi sagradio kuću. Ali, sada su se sve rjeđe sastajali. A vremenom su počeli i da se svađaju.

Njihov otac vidje da će ih svađa dovesti do neprijateljstva. Zato svu sedmoricu pozove pred se i rekne im:

- Djeco moja, dođite sjutra meni! I neka svaki od vas donese po jedan prutić.

I idućeg dana sinovi dođu ocu i donesu sedam prutova. Otac uzme prutove, sveže ih u snopić i pruži ga sinovima.

- Djeco moja, isprobajte svi svoju snagu! Hoću da vidim koji od vas može slomiti ove prutove.

Sinovi ga poslušaše. Ali nijedan nije mogao slomiti snopić. Onda starac razveza snopić i reče:

- Pokušajte sada!

Braća uzmu svaki po jedan prutić i slome ga lahko.

- Djeco moja! – reče starac. – Ovih sedam prutova – to ste vi, sedmorica braće.

Snažni ste kad ste složni.

Od toga dana braća su ponovo živjela u slozi i ljubavi.

Narodna priča

Razgovor o priči:

Pročitaj ovu priču i pokušaj da razumiješ njenu **poruku**.

Objasni šta je u njoj dobro a šta je moglo biti loše.

Pokušaj da **usmeno objasniš ponašanje** oca i njegovih sinova, kao i **smisao** snopića od sedam prutova.

Narodne poslovice:

Složna braća kuću grade, a nesložna razgrađuju.

Ko neće brata za brata, hoće tuđina za gospodara.

Drugarstvo

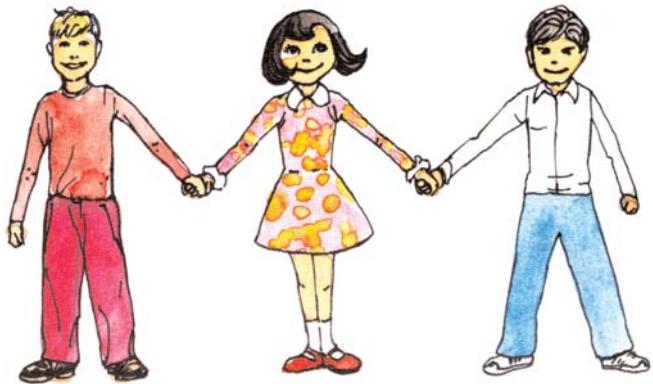
Drugarstvo je tiha sreća,
Slatkog meda puna vreća.

Drugarstvo je put u snove,
U radosti, želje nove.

Drugarstvo je nebo vedro,
Na pučini bijelo jedro.

Šapni mi sad je l' ti drag?

Drugarstvo je čisto blago.

Denisa Turković

Razgovor o pjesmi:

Šta u ovoj pjesmi Denisa kaže o drugarstvu?
Je li i za tebe drugarstvo "tiha sreća", "put u snove",
"nebo vedro", "čisto blago"?
Objasni, uz pomoć učitelja, značenja ovih
pjesničkih izraza.

Zadatak:

Zapiši nekoliko **poslovica** o drugarstvu koje se
čuju u tvom kraju.

Dva druga

Išla šumom dva druga, a pred njih iskoči medvjed. Jedan se pope na drvo, a drugi ostade na putu. Ništa mu drugo ne ostade nego da se baci na zemlju i pretvara da je mrtav.

Medvjed mu pride i poče ga njušiti, a on prestade i disati.

Medvjed mu onjuši lice, pomisli da je mrtav i ode.

Kada se medvjed udaljio, onaj drugi siđe s drveta i stade se smijati: "Deder, reci mi šta ti je medvjed šapnuo na uho?"

"Rekao mi je da su loši oni ljudi koji u opasnosti napuštaju svoje drugove."

L. N. Tolstoj

Razgovor o priči:

Pročitaj ovu priču i **razgovaraj** u odjeljenju o njenoj **sadržini i poučnosti**.

Pitanja:

Kakav treba da bude pravi drug?
Jesu li tvoji drugovi hrabri i iskreni?
Da li si i ti dobar prema njima?
Znaš li napamet neku pjesmu o drugarstvu koja se nalazi u ovoj knjizi?

Zadatak:

U svoju radnu svesku napiši kraći tekst sa naslovom:
"Moj najbolji drug".

Pada kiša

Pada kiša, topla, blaga,
tiho zemljom zvoni: tap, tap!
Tako mi je mila, draga –
svaka njena sitna kap.

Trčim, pjevam – ona rosi,
veze putem žuti trag.
Miluje me svud po kosi,
jer i ja sam njoj sad drag.

Šukrija Pandžo

Razgovor o pjesmi:

Nauči ovu pjesmu napamet i **recituj je po taktu**
iskazanom u njoj.

Kako osjećaš ove **taktove (ritam)**?

Podvuci riječi u ovoj pjesmi koje se nalaze na kraju
stihova i pokaži po čemu su one **slične**.

Pokušaj da objasniš i **značenje ovih riječi**.

Podsjećaju li te one na neke **zvukove**?

Zadatak:

Napiši u svoju radnu svesku kraći tekst o kiši,
po uzoru na ovu pjesmu. Naslov odredi sam.

Uspavanka

Spavaj, mala Eminu,
napolju je mjesecina!

Sletio je leptir noćni
na pupoljak ružin sočni.

Treperave zvijezde krasne
kroz prozorčić tebe vire.

A beharli jerebasme
po avliji miris šire.

Nek te sanak k' sebi uzme
da mi spavaš noć cijelu!

I u snu te mama vodi
za ručicu tvoju bijelu.

Avdija Avdić

Zadatak:

Objasni kakve su pjesme **uspavanke**, ko ih pjeva i
kome su namijenjene.

Znaš li neku narodnu uspavanku?

Zamoli majku ili nanu da ti kaže jednu uspavanku
koju ti je pjevala kad si bio mali i zapiši je u svoju
radnu svesku.

Ojasni značenje riječi: **beharli jerebasme, treperave zvijezde**.

Šeftelija

Znate li
koja je moja voćka najmilija?
Reći ću vam tajnu –
to je šeftelija.

Breskve, nektarine
i kajsije volim ja,
ali najviše što volim
to je šeftelija.

Trešnje, višnje,
šljive i džanarike
volim ja,
ali šeftelija mi je najmilija.

Jabuke, kruške,
narandže i dunje –
sve volim bez sumnje,
ali od svih najmilija mi je šeftelija.

Volim ja i smokve,
grožđe i dudove,
dinje i lubenice,
ali su mi šeftelije najmilije.

Bela Džogović

Zadatak:

Prepiši u svoju radnu svesku sve vrste voća i povrća
koje se pominju u ovoj pjesmi.
Koje voće i povrće uspijeva u tvojem kraju?
Primijetio si da u ovoj pjesmi ima puno **zareza**. Možeš li
objasniti gdje se stavlja ovaj **znak interpunkcije**?
Šeftelija se često pominje u bošnjačkim lirskim narodnim
pjesmama. Zamoli nanu da ti kaže neku **pjesmu o šefteliji**.

Nena, Sena i čekmedže

Nena, najdraža od svih, nosila je šarene bluze i široke dimije. Dimije su imale džepove. Ti džepovi su bili unutra. Kao na tatinim hlačama. Sa strana prorezani. Bili su veliki i duboki.

- Ja bih, neno, nešto slatko – rekla bi Sena.
- Šta, dušo? – nježno je pitala nena.
- Pa, ako ima, jednu bombonu.

Nena bi zavukla ruku u džep. Izvadila bi bombonu u šarenom papiriću.

U njenim dubokim džepovima zveckali su razni ključevi. Sena je najbolje poznavala ključ od čekmedžeta. Čekmedže je malo sanduče. Ono je obojeno crno, sa žutim i crvenim cvjetovima.

Kada bi nena i Sena ostale same kod kuće, prilazile bi sandučetu. Nena ga je polako otključavala i dizala poklopac. Vadila je iz njega nakit. Pokazivala je djevojčici prstenje, broševe, veliku sjajnu ogrlicu. Bilo je tu požutjelih fotografija. Nekih papirića. Čak i nenina lična karta.

Sena je ponekad govorila:

- Neno, ukrast će ti lopov čekmedže.
- Neće, kod mene je ključ – govorila je nena.
- Oni će ga ukrasti pa će ga sjekicom otvoriti.
- Neće.

Kasnije je Sena shvatila da “čarobno” sanduče nena i nije zaključavala od lopova. Ona je to radila da bi se njih dvije što ljepše poigrale.

Kad bi danas Sena nacrtala svoju nenu, nena bi ličila na veliki kip. Pored nje bi bilo čekmedže, malo i tajanstveno.

Bisera Alikadić

Razgovor o priči:

Pročitaj ovu lijepu **priču** o neni i Seni i prepričaj je usmeno.

Uporedi i ti svoju nenu sa Seninom nrenom i napiši jednu priču o njenom **liku i dobroti**.

Nasrudin-hodža i dijete

Pričaju kako je Nasrudin-hodža pošao na Ćabu. Iskupile se sve komšije oko njega, pa mu naručivale šta će donijeti.

Tu se slučajno desi jedno dijete, pa izvadi groš, te ga dade Hodži i zamoli ga da mu doneše jednu sviralu.

Na to reče Hodža:

- Moj sinko! Ako bude vijeka, ti zasvira, a za ostale kako bude!

Narodna priča

Razgovor o priči:

Pročitaj priču i napiši u svoju radnu svesku kraći sadržaj.

Obrati pažnju na zadnju rečenicu koju je kazao Nasrudin-hodža.

Pokušaj da shvatiš njeno **značenje i poruku**.

Pitaj starije osobe u tvome kraju da li znaju neku priču o Nasrudin-hodži i zapiši je, a zatim je **pročitaj** u odjeljenju i **razgovaraj** o njoj.

Jesen u gradu

Jesen je u gradu najljepša u parku -
tu svaka klupa liči na barku,
koja tiho siječe vode zlatnog mora,
pa, kad se uljulja od blagog šumora,
zastane ispred reda kestenova.

Jesen je u gradu puna zlatnih snova.
I ne treba spustiti snene trepavice,
lišće kao kiša miluje ti lice.
Neki list u kosi završi svoj let,
ličeći na zlatni, uspavani cvijet.

Ismet Bekrić

Razgovor o pjesmi:

Analiziraj ovu pjesmu i pokušaj da usmeno napraviš **poređenje** između jeseni u prirodi i **poetskih slika** u ovim **stihovima**.

Zadatak:

Napiši u svoju radnu svesku kraći tekst sa naslovom:
“Jesen u mom kraju”.

Šta sanjaju kišobrani

Jedan plavi kišobran
usnio je divan san.
U snu plavog kišobrana
kiša lije cijelog dana.

Jedan žuti kišobran
usnio je divan san.
U snu žutog kišobrana
kiša lije cijelog dana.

U snu svakog kišobrana
kiša lije cijelog dana.

Zejćir Hasić

Razgovor o pjesmi:

Objasni kako si razumio ovu pjesmu.
Pokušaj da objasniš čemu služi kišobran,
a čemu **suncobran**, **gromobran**, **padobran**, **vjetrobran**.
Posmatraj ove riječi i pokušaj da ih **rastaviš** na dijelove
iz kojih su **složene**.

Zadatak:

Napiši u svoju radnu svesku nekoliko složenica.

Lav i miš

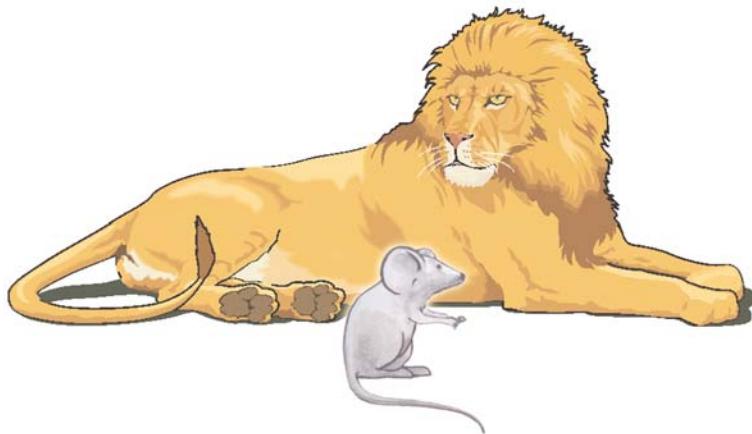
Spavao jedanput lav, a miš pretrči preko njegova tijela. Lav se probudi i uhvati ga. Miš stade moliti da ga pusti i reče:

“Ako me pustiš, ja će tebi kad-tad učiniti dobro djelo”.

Lav se nasmija čuvši šta mu miš obećava i pusti ga. Poslije nekog vremena lovci uhvate lava i svežu ga za drvo. Miš čuje lavlju riku, dotrči, pregrize uže i reče:

“Sjećaš li se kada si mi se podsmijevao misleći da ti se ja ne mogu odužiti dobrim djelom, a sada vidiš da i miš može pomoći”.

Ezop

Razgovor o tekstu:

Pročitaj ovu **basnu** i kaži u čemu je njena **pouka**.

Objasni kako je mali miš pomogao lavu – caru svih životinja.
Upiši u svoju radnu svesku, uz pomoć učitelja, šta je to basna
i ko je bio **Ezop**.

Zadatak:

Ispričaj **priču o životinjama** koja se pripovijeda u tvom kraju.

Amila

To je moje ime. Moj brat bi pod ovim slovom stavio svašta drugo samo ne moje ime.

Na primjer, auto ili avion – on tih autića i aviončića ima koliko ti srce želi, stalno se po kući saplićemo o njih – a nikada ne bi priznao da slovo A baš lje-po stoji u mome imenu. Po **abecedi** je slovo **A** prvo, a u kući sam prva ja, pa onda dode mama. I mada njeni ime ne počinje sa **A**, ona je prva poslije mene, pa onda tata, pa maca (ona ima puno **A** kad se mazi i kad kaže **mijaaaaaaaaaaaaau**), pa moje lutke – jednoj je ime **Ada**, a druge nemaju ime, nego ih zovem bebama. Riječi **ALI** i **AKO** imaju slovo **A**. Kad mama kaže:

“**AKO** pospremiš sobu, dobit ćeš čokoladu”, ja kažem: “**ALI**, mama, može li prvo čokolada,...” A ona me presiječe: ”E sad ćeš je pospremiti i bez čokolade”. Iako ima dva **A**, moja mama je ponekad opasna, posebno kad joj brat i ja nešto smaslamo. Onda je ljuta kao aždaha, a mi se povučemo u svoju sobu i budemo manji od malog slova **a**!

Ferida Duraković

Pitanja:

Znaš li **abecedu** napamet?

Zašto se **latinica** naziva **abecedom**?

Zašto se **ćirilica** naziva **azbukom**?

Možeš li reći koje su razlike između latinice i ćirilice?

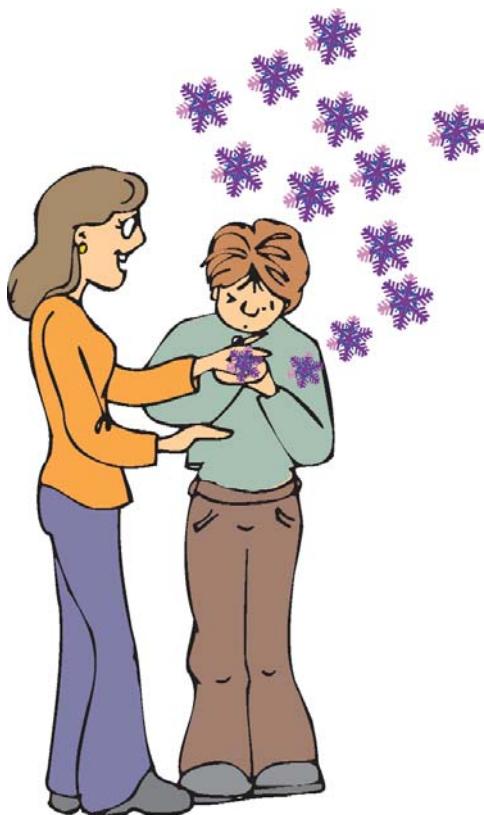
Snježni kristali

Dječak je na svoje
dlanove male
pokupio sve
snježne kristale.

Mama, mama –
ispružio ručice svoje –
vidi snježne
kristale moje!

Da pokaže mami
potrčao kući,
al' kristale istopiše
dlanovi vrući.

Bela Džogović

Pitanja:

Koje **godišnje doba** prepoznaješ u ovoj pjesmi?
Jesi li se igrao na snijegu?
Jesi li rukama hvatao snježne pahuljice?
U šta su se one pretvarale na tvojim dlanovima?
Koje zimske sportove najviše voliš?

Zadatak:

Da bi bio zdrav – budi dobar i neustrašiv sportista.
U svoju radnu svesku napiši kraći tekst sa naslovom:
“Jedan sportski doživljaj na snijegu”.

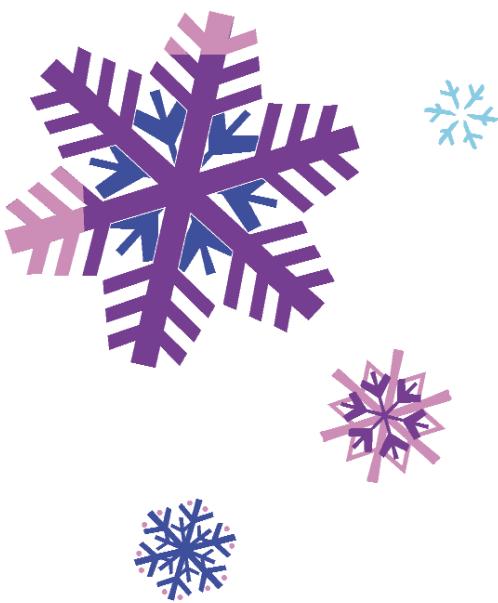
Pahulja

Pahulja mi na dlan pala,
ljepotom me očarala.

Tren na dlanu bila
pa se otopila.
Iskrica vode
na dlanu mom se suši.

No, pahulja živi dalje
u mojoj duši.

Zejćir Hasic

Razgovor o pjesmi:

Nauči ovu pjesmu napamet i uporedi je sa pjesmom "Snježni kristali".

Prema sadržaju ovih pjesama opiši jednu zimsku igru na snijegu, u tvom kraju. Ispričaj kolike su tvoje radosti u igri sa pahuljicama, sankanju, grudvanju, pravljenju Snješka Bijelića, trčanju po snijegu.

Zadatak:

Nacrtaj nekoliko pahuljica i oboj ih raznim bojama.

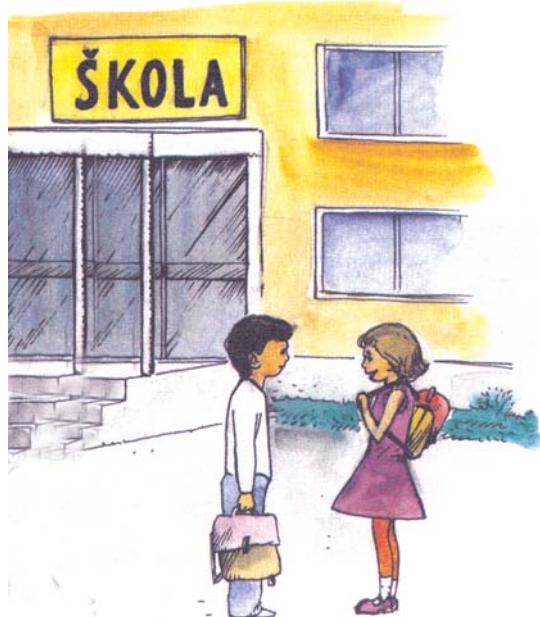
Budi mi drug

Ne volim samoće krug,
Hajde, budi mi drug.

Kad si tužan, kad si sam,
elim da ti ruku dam.

Ti se meni tiho nasmiješi,
Kada plačem – ti me tješi.

Budi dragi drug –
Ne volim samoće krug.

Denisa Turković

Razgovor o pjesmi:

Uporedi pjesme Denise Turković
"Drugarstvo" i "Budi mi drug" i ukaži na
sličnosti i razlike.
Koji su tvoji dobri drugovi i drugarice?
Kakvim ćeš početnim slovom napisati njihova imena?
Nauči pjesmu napamet i kaži je svojim drugovima.

Poslovični izrazi:

Čuvaj druga kao brata.
Drugovi se u nevolji poznaju.
Sa drugom podijeli i zalogaj hljeba.

Lisica i roda

Jednog dana pozove lisica rodu na ručak. Skuha lisica za ručak supu i ponudi je rodi u širokom i plitkom tanjiru. Roda je u supu mogla zamočiti samo vrh kljuna. Lija je sve sama pojela. Poslije nekoliko dana roda pozove lisicu na ručak. Lisica, koja ne jede samo kad spava, stigne tačno u zakazano vrijeme. Kada je ušla u kuću, ona reče:

- Kakav divan miris, draga! Šta si to tako lijepo kuhala?
- Nešto što ti najviše voliš, mila moja – odgovori roda i iznese na sto posudu sa uskim i dugim vratom. Lisica je mogla samo mirisati hranu koju je roda stavila na sto.

Što činiš drugima, očekuj da ti se isto vrati.

La Fonten

Razgovor o priči:

Pročitaj ovu **basnu** i objasni kakva je lisica. O njenom lukavstvu se pripovijeda i u mnogim **narodnim basnama**.

Ako si čuo neku sličnu basnu, zapiši je u svoju radnu svesku.

Je li roda u ovoj priči uzvratila gostoprимstvo lisici na odgovarajući način?

Narod često kaže za nekoga da je lukav kao lisica. Šta to znači?

Na kraju ove basne **La Fonten** je dao i **pouku**. Objasni njeno **značenje**.

Poslovice:

Ko drugome jamu kopa, sam u nju upada.

Tante za tante.

Kako siješ, tako ćeš i požnjeti.

Čini dobro, dobro će ti se vratiti.

Baci dobro niz vodu, naći ćeš ga uz vodu.

Uspavanka za jednu djevojčicu

Spavaj, spavaj djevojčice,
spavaju i lastavice,
neboderi i ulice,
i u parku klackalice,
i u džepu maramice.

Spavaju idrvoredi,
dremucka i mjesec blijedi;
autobus na trgu spava
i kraj rijeke rosna trava.

Samo se sad rijeka čuje,
tebe tiho uspavljuje.

Ismet Bekrić

Razgovor o pjesmi:

Uporedi ovu uspavanku sa nekom **narodnom uspavankom**.

Pokušaj da objasniš **sličnosti i razlike** između njih.

Po čemu se ova **umjetnička pjesma** razlikuje od **narodne**?

Objasni ko sve spava u drugoj **strofi** i šta se to čuje iz treće.

Koga uspavljuje šum rijeke?

Naša Diša

Naša Diša
iz Mediša
odlučila da se šiša.

A napolju kiša.

Misli Diša
iz Mediša
da će kiša da se stiša
kada pođe da se šiša.

Ode Diša
da se šiša.

Šumi trnak
i šipurak,
brežđe,
hrašće
i jasenje
dok se Diša uz brijege
penje.

Šumi lišće šimširovo,
k'o da šapće:
"Neće kiša da se stiša,
dok se Diša ne ošiša."

Avdija Avdić

Razgovor o pjesmi i zadaci:

Znaš li šta je to **šala**?

Analiziraj ovu pjesmu i pokušaj da otkriješ
u njoj **šaljiva mesta**.

Koje riječi u ovoj pjesmi učestvuju u stvaranju
šaljivih situacija? Prepiši ih u svoju radnu
svesku.

Zamoli baba ili amidžu da ti kažu gdje se nalazi
selo **Mediše**.

Koza i pastir

Kozu, koja se udaljila od stada, pokušao je pastir vratiti među ostale. Kako vikom i zviždanjem nije ništa postigao, baci kamen.

Kamen pogodi kozu i odbi joj rog.

Kada je pastir vidio šta je učinio, stade moliti kozu :

- Nemoj reći gospodaru da ti je rog slomljen.

Koza mu odvrati:

- Baš si ti najluđi od svih pastira! Ako ja i prešutim, rog će kazivati.

Ezop

Razgovor o priči:

Prepričaj usmeno ovu **basnu**.

Uz pomoć učitelja objasni šta su to basne.

Da li je pastir pravilno mislio? Ima li ova basna neku **pouku**?

Interesuj se da saznaš ko je bio **Ezop**.

Narodne poslovice:

Ako laže koza, ne laže rog.

U laži su kratke noge.

Ko laže, taj i krade.

Laža i paralaža su najgori ljudi.

Tandrrrr

Sat otkucava:
tika, taka, tak!

U njedrima srce bije:
ding, dong, ding!

Na vratima neko kuca:
knaka, knaka, knak!

I telefon tad zazvrča:
zvrrr, zvrrr, zvrrr!

Iz ruke mi čaša ispade
i začu se: tandrrrrrrrr!

Bela Džogović

Zadatak:

Nauči ovu pjesmu napamet i **recituj je po taktu**
koji osjećaš iz njenih stihova.

Objasni riječi: **tandrrrr, tika-taka, ding-dong, knaka-knak,**
zvrrr. Prepoznaćeš li u ovim riječima neki zvuk ?

Oponašaj ove **zvukove**.

Uz pomoć učitelja objasni kako se zovu ovakvi **pjesnički izrazi**.

Dva dječaka – dva čudaka i plus jedan mačak

Alo, alo, ko je
tamo? Ta
javi se već!

Šta te briga
ko je ovdje?
Pitam i ja ko
je tamo?!

Ja sam
ovdje!
Ko si ti?

Vidi lude!
JA sam JA,
a TI si TI!

To ne može
tako!
Zlo i naopako!

Alo, alo, dragi moj!
Očito je krivi spoj!

Gleda mačak,
pa im kaže:
Ah čudaka i ludaka!
Pa to svako zna:
oni su oni a ja sam ja!
To je tako, djeco moja,
obadva mi brka moja!

Zehra Hubijar

Razgovor o riječima pjesme:

Objasni koje je riječi pjesnikinja upotrijebila da bi prikazala jedan **šaljivi telefonski razgovor**? Izdvoj nekoliko **imenica, zamjenica, glagola i uzvika** iz ove pjesme i napiši ih u svoju radnu svesku. Koji je **znak interpunkcije** pjesnjikinja najviše upotrijebila i zašto?

Vuk i koza

Opazi vuk kozu kako pase travu po kršu, pa joj veli:
- Što ne siđeš ovamo? Ovdje je mjesto ravnije. I trava je mnogo sladja.
A koza mu odgovori:
- Ne zoveš ti mene, vuče, zato dolje. Ne brineš se ti za moju travu, već za svoju hranu.

Narodna basna

Zadatak:

Prepričaj ovu **basnu** i kaži kakva je njena **pouka**.
Pronađi u školskoj biblioteci knjigu **pripovjedaka**
Ćamila Sijarića i u njoj priču "**Koza**". Uporedi ovu
Ćamilovu priču sa basnom "**Vuk i koza**".

Razgovor između oca i sina

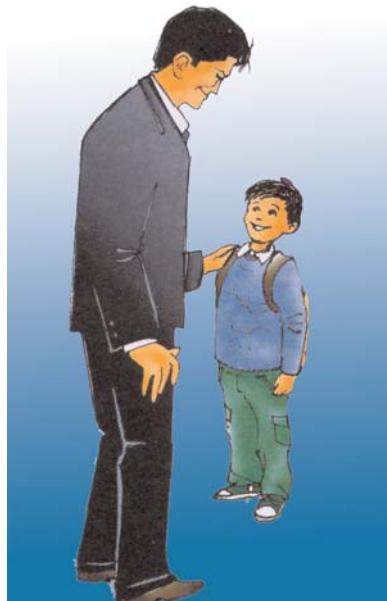
O tac:

“Ne juri, sine, za pticom,
uhvatit’ je nećeš moći.
Posadi drvo kraj kuće –
ptica će sama doći.”

Sin:

“Al’ ja sam pročitao, babice,
iz jedne lijepе knjižice,
da su u dječjem dobu
i stari jurili ptice.”

Avdija Avdić

Razgovor o pjesmi:

Pokušaj da **analiziraš** ovu pjesmu.
O čemu razgovaraju otac i sin?
Kako se zove razgovor između dvije osobe?
Razmišljaj o pouci iz ovog **dijaloga**.
Kakvu **poruku** sadrže stihovi:
“Posadi drvo kraj kuće –
ptica će sama doći”?

Zadatak:

Posadi i ti drvo u svojoj bašći, školskom dvorištu
ili na nekom drugom mjestu u polju.

Mejrin ćilim

Ćilim tkala Mejra mala,
vješto čunjak protinjala.

Ćilim-šare šarala,
i pomalo parala.

Kad je ćilim svršila,
šara se raspršila.

Sva se pređa smrsila,
Mejra se namrštila.

Zatim jasno rekla:
“Potka mi je mnogo rijetka,
sve ću tkati ispočetka!”

Omer Turković

Zadatak i pitanja:

Nauči napamet i recituj ovu pjesmu po taktu i glasovnoj (zvučnoj)
sličnosti završnih riječi u stihovima.

Kako **razumiješ** i **osjećaš** muzičke elemente ove pjesme?

Šta je vrijednica Mejra tkala?

Nacrtaj **šare ćilima** iz tvoje sobe.

Dječak i ptica

Jedne zime u jednom selu razbolio se dječak i nikako da ozdravi. Liječili su ga svakojako ali ništa nije pomagalo. Obilazili su ga dječaci, njegovi vršnjaci, zabavljali ga da mu brže prođe vrijeme, donosili mu poklone. Ali najčešće ga obilazila mala ptica koja je jednog jutra gladna i promrzla zakucala na njegov prozor. Dječak je pticu ugrijao i nahranio a zatim pustio. Od tad je ptica svakog dana dolazila i kucala u staklo, pozivajući da joj se otvori. Ona i dječak postadoše veliki prijatelji. Dođe i proleće a bolesnik još nikako da se digne iz postelje. Samo, sad je, kroz otvoren prozor, sunce bacilo u njegovu sobu svijetle snopove sunca i pravilo šare po zidovima i podu. I mala ptica, koja nije napustila svog prijatelja, mogla je da uđe bez kucanja. I ulazila je po nekoliko puta na dan.

- Kad bih mogao da odem u šumu, pronašao bih poljanu na kojoj je dozrela krupna jagoda i odmah bih ozdravio – reče jednom bolesnik dječaku koji ga je posjetio.

- Pa sad nema jagoda u šumi – primijeti dječak – za jagode je rano. Prerano.

- Ima jedna poljana i na poljani jedna dozrela jagoda – nastavi uporno bolesnik.

- Sanjao sam noćas da ima. I siguran sam: kad bih pojeo tu jagodu, više ne bih ležao u postelji. Dok je dječak govorio mala ptica se sunčala na prozoru i slušala. Odljetela je naglo. Nije se više pojavila toga dana. Ni sledećeg dana. Njen prijatelj se zabrinuo. Šta joj se moglo dogoditi? Da li ga je zaboravila? A istovremeno nije prestajao da misli o crvenoj jagodi koja bi mu povratila zdravlje. Ponovo je sanjao poljanu i šumu i jagode, sanjao je kako se sagnuo da ubere jagodu a nije uspio. Jagoda se izmaskla kao da je živa. I tada trećeg dana doletjela je mala ptica i spustila se na njegovu ruku. U kljunu je čvrsto držala zelenu peteljku i na peteljci jagodu. Onaku istu kakvu je dječak sanjao.

- Oh! – uskliknuo je on uzimajući jagodu. – Biću opet zdrav! Hvala ti, draga ptico- sto puta ti hvala.

Ptica je, umjesto odgovora zacvrkulala a razveseljeni dječak je počeo da je miluje i ljubi.

- Šta mislite?- prekinuvši priču, upita patuljak – da li je bolesnik ozdravio?

- Ozdravio je! – odazvasmo se mi u jedan glas.

Ozdravio je dječak. Već sjutradan je ustao iz postelje a nakon nekoliko dana počeo je da se igra. U vrtu ispod prozora njegove sobe mala ptica je savila gnezdo i tako su njih dvoje ostali nerazdvojni prijatelji. Gdje i kako je pronašla ljekovitu jagodu, koliko je planina morala da preleti – dječak nije saznao, ali nikad nije zaboravio njenu uslugu. Stalno je govorio:

- Ne znam hoću li ikad steći boljeg prijatelja od male ptice?

Ahmet Hromadžić

Pitanja i zadaci:

Pročitaj ovu priču i prepričaj njen sadržaj.

Kako si je razumio?

Podvuci u ovom tekstu riječi **ijekavskog / jekavskog** izgovora, kao na primjer:

svijetle, dječak itd.

To su riječi sa glasovnim elementima **ije / je**.

Akšam

Na zapadu sunce sija,
Kao žuta gurabija.

Rujem staza osuta,
Kao boja prosuta.

Prikrada se tiho sjena,
Gasne pjena obojena.

Tiči gnijezdu tiho jezde,
Eno šatre prve zvijezde.

Smiraju se kloni dan,
Vakat je za tihan san.

Omer Turković

Pitanja:

O kojem dijelu dana pjeva pjesnik?
Šta možeš reći o riječima: **akšam** - veče,
sabah - jutro, **vakat** - vrijeme?
Sa čime je pjesnik uporedio sunce u prvoj strofi?
Možeš li objasniti šta je to **poređenje**?
Napiši nekoliko sličnih poređenja.

Ko šta radi

Kosi-lica travu kosi,
nosi-lica nešto nosi.
Krca-lica orah krca,
vrca-lica vodu vrca.

Drnda-lica vunu drnda,
vrda-lica stalno vrda.
Nezna-lica malo zna,
svezna-lica baš sve ne zna.

Muti-lica nešto muti,
šuti-lica samo šuti.
Vara-lica uvijek vara,
šara-lica šare, šara.

Omer Turković

Zadatak:

Recituj ovu pjesmu po njenom taktu.
Prepiši u svoju radnu svesku riječi: **kosilica, nosilica, krcalica, vrcalica, drndalica, vrdalica, neznalica, sveznalica, mutilica, šutilica, varalica, šaralica**. Znaš li i ti neku sličnu riječ?
Zašto je pjesnik stavio crtu između dijelova ovih **složenica**?

Poštar

Moja mala ulica
već odavno zna
da će poštar naići
oko pola dva.
Svakoj tihoj kućici
i u svaki stan
drage vijesti donosi
ko prijatelj znan.

Naš poštar već poznaje
svaki kućni prag,
nekom paket predaje,
nekom pozdrav drag.
Svi ga zato volimo
i lice nam sja
uvijek kad nam zazvoni
oko pola dva.

Nasiha Kapidžić-Hadžić

Pitanja:

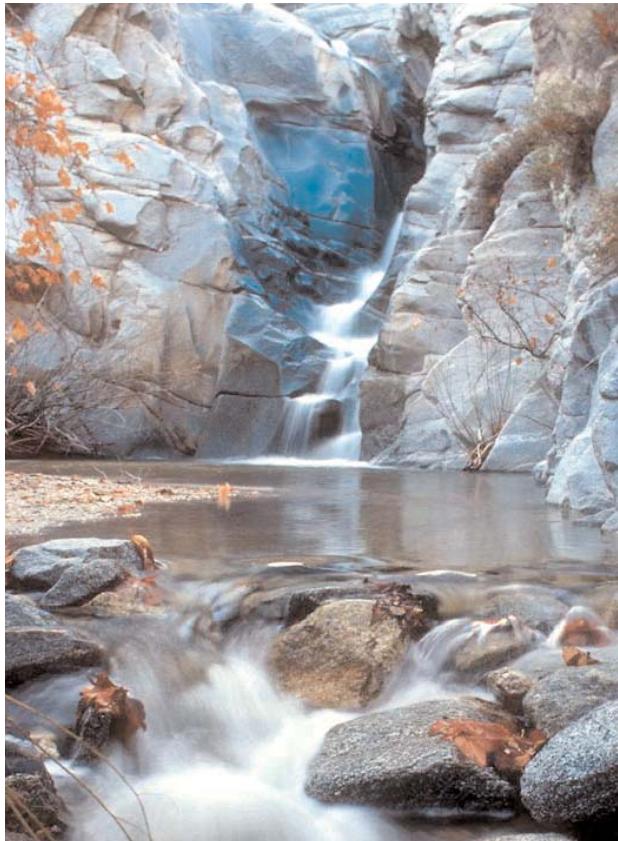
Kako se zove poštar koji u tvoj kraj donosi pisma?
Raduješ li se kada sretneš poštara?
Čemu služi poštansko sanduče u tvojem mjestu?
Šta se nalazi u velikoj torbi koju nosi poštar?
Šta, osim pisma, poštar nosi još primaocima?

Zapamti:

Tačno napisana adresa na koverti pisma mogućnost je
da poštar pronađe primaoca i uruči mu pošiljku
blagovremeno.

Bistrica

Bistrooka,
od skoka do skoka,
s kamena na kamen,
s oblutka na oblutak,
od brijega do brijega,
od vrbaka do vrbaka,
pjenušava,
iskričava,
čas zelena,
a čas plava...
Šumori,
huči,
buči,
talasa,
bjelasa...

Ibrahim Šahman

Razgovor o pjesmi:

Možeš li prepoznati koje je **samoglasnike** pjesnik
najviše upotrijebio u ovoj pjesmi?
Šta je pjesnik time postigao: **zvučnost, sličnost (slik), ritmičnost**, kretanje vode?...

Pitanje:

Koje **samoglasnike** ima **bosanski jezik?**

Vezeni most

Kad jednom dođeš u grad od lišća
da budeš najdraži gost,
vidjećeš kako obale travne
na ruci drže most.

Most vezen žicom svilenom, tankom,
u sedam boja tkan;
ogledalo mu zelena rijeka,
a ukras sunčan dan.

Vjetar ga niješ kao voda čamce
svezane u pličaku,
rojevi svitaca nad njim se pale,
pa blista i u mraku.

A pod njim čudni orkestar ljeta,
s dva cvrčka u duetu,
oglašava se svake noći,
ljepši od svih na svijetu.

Kad nam dođeš u grad od lišća
da budeš najdraži gost,
preći ćeš i ti korakom lakim
vezeni, vitki most.

Nasiha Kapidžić-Hadžić

Razgovor o pjesmi:

Pročitaj ovu pjesmu i pokušaj da objasniš o čemu pjesnikinja pjeva.
Objasni šta i koga mostovi spajaju.
(obale, ljudi, kulture, historijska vremena...).

Pitanja:

Zašto je most “vezen žicom svilenom” i “u sedam boja tkan”?
Možeš li nacrtati most prema poetskim slikama
u ovoj pjesmi?

Zadatak:

Nacrtaj bojama jedan most u tvom kraju sa predjelom oko njega.

Brojalica - biralica

Biram,
biram
vješta
lovca.
Tražim,
tražim
jedan
kapak
za tri
lonca.
Brojim
tebe,
brojim njega –
zatim kažem:
tika – tik.
Na TEBE je
pao PIK!

Ibrahim Kajan

Razgovor o pjesmi:

Analiziraj ovu pjesmu i objasni kako je autor **rasporedio riječi** u njoj.

Ima li sličnosti između rasporeda ovih riječi i brojenja.

Objasni šta označava naslov ove pjesme:

“Brojalica – biralica”.

Znaš li kakve su pjesme **brojalice**?

Da li ti je poznata neka **narodna brojalica**

iz tvog kraja? Zamoli neku stariju osobu da ti je kaže i zapiši je.

Izgovaraj ovu pjesmu po **taktu (ritmu) karakterističnom**

za brojalice. Uporedi ritam ove pjesme sa ritmom brojalice

“Eci, peci, pec – ti si mali zec”.

Red

U livadi pčelica
stala je u red –
sa latica cvijeća
da nabere med.

A bumbari debeli
sve su za se odnjeli.
Pčelica se dosjeti
pa u zoru doleti.

Dok bumbari spavaju,
lenčare i drijemaju,
da nabere meda
koliko joj treba.

Rabija Šaronjić

Razgovor o pjesmi:

Pročitaj ovu pjesmu i objasni o kojem godišnjem
doru pjesnikinja pjeva.
Ispričaj koja je razlika između bumbara i pčela.

Pitanja:

Kada pčele sakupljaju med sa cvjetova i behara?
Jesi li vidio kako pčela leti s cvijeta na cvijet?

Zadatak:

Nacrtaj pčelicu na cvijetu.

Divlja ruža

Između dva plasta
i jednoga hrasta,
u grmlju, gdje je najveća gužva,
rumena od stida,
tiša od puža,
oči širi, širi, širi –
divlja ruža.

I dok drugo,
ko bajagi važno cvijeće,
slobodno livadom šeće,
ili se u cvijetnjaku izležava,
ona jedina,
ispod svoda plava
i mrkog nebeskog šešira,
samuje, samuje, samuje...
puna mira.

Enisa Osmančević – Ćurić

Razgovor o pjesmi:

Pročitaj ovu pjesmu i pokušaj da je **analiziraš**,
uz pomoć učitelja.

Kaži koje **poetske slike** sadrže ove dvije strofe.

Koliko **stihova** ima prva **strofa** a koliko druga?

Objasni gdje rastu divlje ruže a gdje pitome.

Po čemu možeš razlikovati divlu ružu od pitome –
po mirisu, boji latica, stablu ili po nekim drugim
osobinama?

Pročitaj **bajku** "Trnova ružica" ili slikovnicu rađenu
prema sadržaju ove bajke.

Jedna pčela i mašnica

Jedna pčela
Lejli sjela
na vrh čela.

Pa odatle
na kosicu –
odletjela
na mašnicu.

Tu završi
kratki
let.

- Mašnica
joj plava bila
kao cvijet.

Kasim Deraković

Razgovor o pjesmi:

Pokušaj da objasnиш koje **poetske slike** prepoznaćeš
u ovoj pjesmi.

Šta znači kada se kaže da **pjesnik slika riječima a slikar bojama?**
Kakve je boje Lejlina mašnica?

Zadatak:

Napiši deset riječi sa glasovnim elementima **je / ije**.
Na primjer: **cvjetati, cvjetić, cvjetna** livada, **cvijet,**
cvijeće... Ove i slične riječi karakteristične su za
jekavske / ijekavske govore bosanskog jezika.

Čičak

Čik – čak,
čik – čak!
Čikam
čak i zvijezde.
Ne mogu da jezde
u grivi konja.

Ne mogu sići
u dno kanjona,
među rogove jarca.

Ne mogu skočiti
na glavu,
u travu.

A ja –
ja čak mogu biti
i slijepi putnik
na rukavu.

Enisa Osmančević - Ćurić

Razgovor o pjesmi:

Pokušaj da objasniš kojim **tempom** treba **recitovati** ovu pjesmu.
Koje je riječi pjesnikinja upotrijebila da bi izrazila **zvučnost i ritmičnost** ove pjesme?
Objasni šta je to **čičak**.

Živi neboder

Reći ću vam, djeco, fer,
žirafa je neboder.

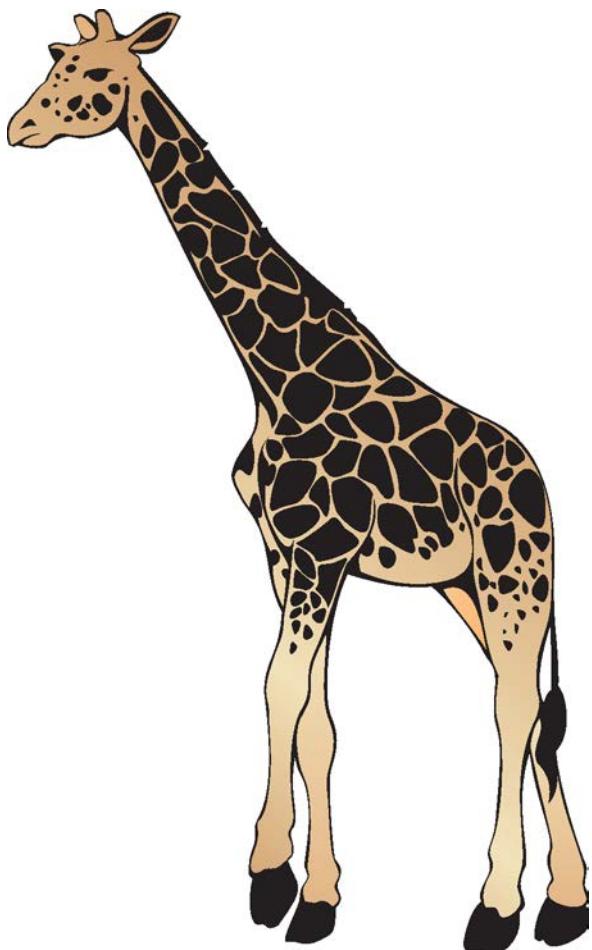
Sa visine gleda svijet,
oko glave ptičiji let.

Svi su dole tako mali,
u džep bi joj lahko stali.

Na nogama ona spava –
ne boli je zato glava.

Spavanju se baš veseli,
jastuk joj je oblak bijeli.

Omer Turković

Pitanja:

Ko je to “živi neboder”?

Jesi li vidio žirafu u zoološkom vrtu ili na TV-ekranu?

U kojim predjelima planete Zemlje žirafe žive?

Kakva je razlika između žirafe i zebre?

Kako se naziva obilježeni pješački prijelaz na raskrsnici?

Zadatak:

Pokušaj da nacrtas žirafu i zebru.

Odmori se, školo, i ti

Odmori se, školo, i ti
I od brojki i od slova;
Sad u miru možeš sniti,
slušajući šum slapova.

Školo, ti se odmori
I od dvojki i od petica;
Sad prozore sve otvori
Sjaju sunca, pjesmi ptica.

A kad ljeto dođe kraju,
ti nas zovi s putovanja;
U tvom zagrljaju
Najljepše se mašta, sanja.

Odmori se, školo, i ti,
Zaslužujemo raspust ljetni;
S tobom ćemo opet biti
Svi zajedno i svi sretni.

Ismet Bekrić

Razgovor o pjesmi:

Pjesnik pjeva o završetku školske godine i
o radostima za postignute uspjehe u sticanju znanja.
Školski raspust dolazi kao zaslужena nagrada za
dobre đake.

Zadatak:

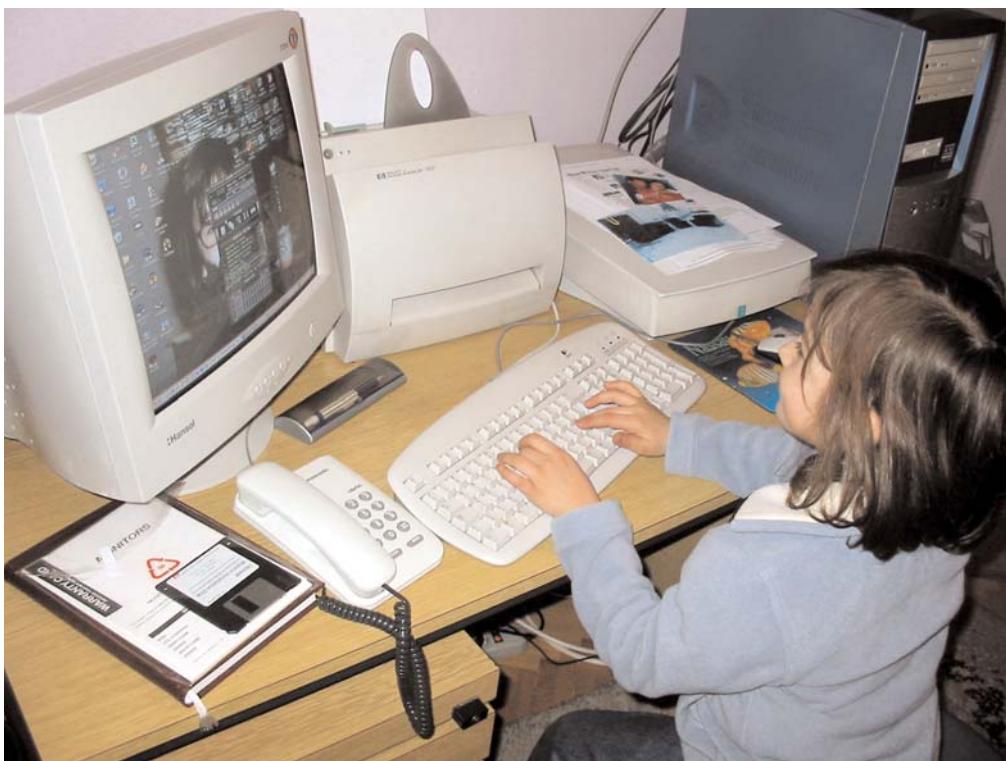
Napiši u svoju radnu svesku kraći tekst sa naslovom:
"Kako ću provesti ljetni raspust".

Sredstva tehničke i medijske kulture

Danas se u savremenom svijetu pismenim čovjekom smatra onaj koji zna da radi na kompjuteru, da se koristi internetom, mobilnom telefonijom i drugim najsavremenijim tehničkim sredstvima.

Ako škola ima kompjuter, nauči da se i ti njime koristiš u pisanoj komunikaciji.

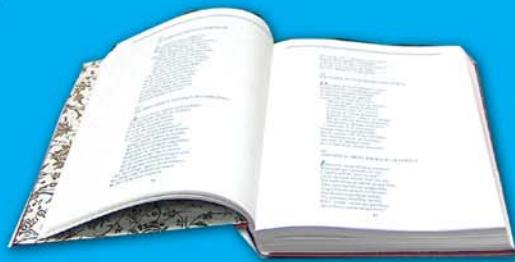

Ja znam da radim na kompjuteru.

Nauči da se pravilno koristiš i ovim tehničkim sredstvima.

Narodna tradicija

Tradicija Bošnjaka

Bošnjaci imaju dugu i bogatu narodnu tradiciju - jednu od najstarijih na prostorima Balkana. U raznim krajevima u kojima žive Bošnjaci, ona sadrži specifične oblike i sadržaje, ali je načelno jedinstvena za sve Bošnjake.

Tradicija Bošnjaka obuhvata usmeno i pisano stvaralaštvo svih vrsta i oblika, muzičko stvaralaštvo, narodne igre, narodne običaje i obrede, narodna vjerovanja i vjersku kulturu, jezičko bogatstvo, stare zanate, kulturu ishrane, kulturu higijene, kulturu stanovanja, sociokulturu (međuljudsku komunikaciju, pozdravljanje, humanizam - merhamet, zaštitu porodice - žene i djeteta, porodično vaspitanje, izgradnju zadužbine, poštovanje sakralnih objekata), specifičnosti arhitekture, narodnu medicinu, kulturu odijevanja itd.

U ovom dijelu udžbenika **Bosanski jezik sa elementima nacionalne kulture, Narodna tradicija** je poseban predmet izučavanja.

Objašnjenje:

Termin **narodna tradicija** označava cjelokupno kulturno nasljeđe jednoga naroda: usmene književne tvorevine, jezičku kulturu, usmena historijska predanja, narodne običaje, pravila ponašanja koja prelaze od pokoljenja na pokoljenje i sl.

U osnovi pojma **narodna tradicija** je značenje: **predati, predanje, uručiti.**

Bosanski jezik

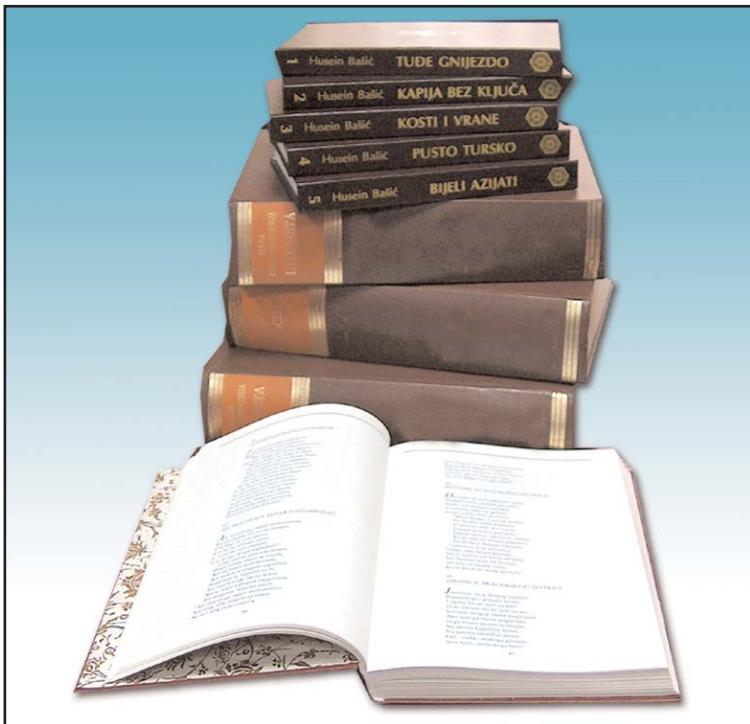
Jezik Bošnjaka naziva se bosanski. On je najljepši. Ja govorim bosanski jezik. Pišem i čitam. Ja ga volim, jer je on moj maternji jezik.

Njemu su srodni jezici: srpski, crnogorski, hrvatski; a bliski su mu: makedonski, slovenački, bugarski i drugi slovenski jezici.

Bošnjaci su i u prošlosti bili vrlo pismen narod. Bošnjački pisci, osim svog maternjeg bosanskog jezika, govorili su turski, arapski, persijski, kao i mnoge evropske jezike.

Svoja djela pisali su na orijentalnim jezicima (persijskom, arapskom i turskom), kao i na bosanskom jeziku.

U istoriji svoje kulture Bošnjaci su se služili: bosančicom (ćirilicom), latincicom, arapskim pismom - arebicom (alhamijado književnost)★. Danas je latiničica osnovno pismo Bošnjaka.

* Književna djela pisana na bosanskom jeziku arapskim slovima.

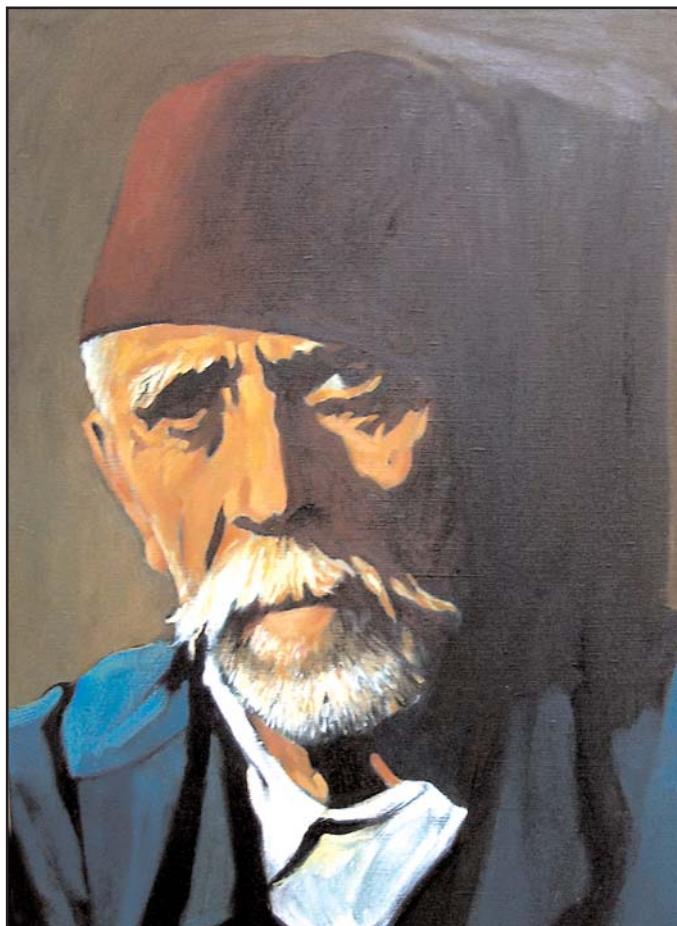
Usmena i pisana tradicija

Usmena (govorna) i pisana tradicija Bošnjaka predstavljaju najvažniji dio bošnjačke nacionalne kulture.

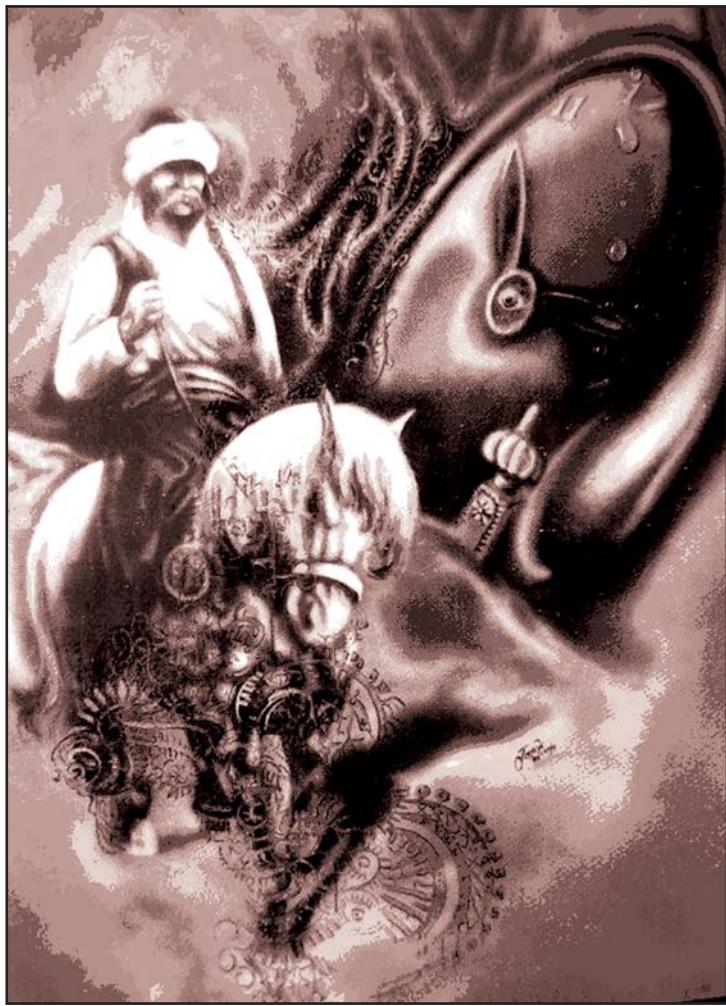
Bošnjačka epska i lirska tradicija ušle su u vrhove svjetskog usmenog stvaralaštva. To su junačke narodne pjesme (krajišnice), lirske narodne pjesme (osobito sevdalinke), balade ("Hasanaginica", "Omer i Merima"), kao i razni prozni oblici (narodne priče, poslovice, zagonetke).

Narodne umotvorine stvarao je narod, zato se zovu **narodne**.

Poznati su narodni pjevači: Čor Huso Husović, Avdo Međedović, Murataga Kurtagić, Ašir Ćorović, Kasum Rebronja, Đule Bahović i dr.

Narodni pjesnik Avdo Međedović
(1870 - 1955)

Bošnjački narodni junak Tale Ličanin
(Umjetnička slika - rad Husnije Topića iz Cazina)

Tale Ličanin je znameniti bošnjački junak i zaštitnik sirotinje od zulumčara. Opjevan je, kao i Mujo Hrnjica, u narodnim epskim pjesmama - krajišnicama.

Pitanje:

Da li si čuo od starijih ljudi za još nekog bošnjačkog junaka o kojem se pjeva u narodnim pjesmama?

Bosno moja, divna, mila

Bosno moja, divna, mila,
l'jepa gizdava,
u tebi je Sarajevo,
šeher sevdaha.

U tebi su gore mnoge,
gore visoke,
i studene izvor-vode,
Bosne ponosne.

Bosno moja, divna, mila,
l'jepa, gizdava,
u tebi je Banja Luka,
šeher Bošnjaka.

Lirska narodna pjesma

D   A7 D   A7 D   D   A7   D   D
BOS - NO   MO - JA   DIV - NA   MI - LA   L'JE - PA   GIZ - DA - VA   HAJ,
A7 D   A7   D   A7 E7   A7
U   TE - BI - JE   SA - RA - JE - VO   ŠE - HER   SEV - DA - HA

Zadatak:

U ovoj lirskoj narodnoj pjesmi Bosna je "divna, mila, gizdava, ponosna". Opiši Bosnu upotrebljavajući riječi iz ove pjesme. Preuzmi i grupe riječi: šeher Sarajevo, šeher Banja Luka, šeher sevdaha. Jesi li čuo da neko pjeva ovu pjesmu? Pokušaj da je pjevaš i ti.

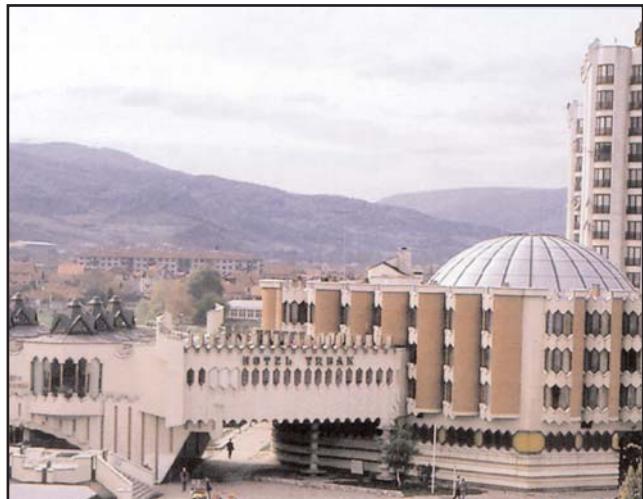
Oj, Sandžaku - mjesto moje drago

Leti pjesmo, uvis nebu plavom,
pa odleti mome kraju starom.
Želja pusta vuče rodnoj grudi -
oj, Sandžaku, ponosan mi budi.

Leti, pjesmo, sred Novog Pazara,
tu me čeka moja majka stara.
Ona plače i za sinom vene -
utješi je, pjesmo, mjesto mene.

A kad jednom dođem iznenada,
pa zapjevam ulicama grada,
suzu pusti, majko moja mila -
evo tebi voljenoga sina.

Oj, Sandžaku, mjesto moje drago,
ti si ponos, ti si naše blago.
I kad odem, ti me zoveš: sine,
ti si mjesto moje djedovine.

Narodna lirska pjesma

Pitanja:

Pjeva li se ova lijepa bošnjačka pjesma i u tvojem kraju?
Jesi li na svadbama slušao ovu pjesmu?
Možeš li je i ti otpjevati?
Kako je Sandžak opjevan u ovoj pjesmi?

Razgovor o riječima

Prepiši ove riječi u svoju radnu svesku i objasni šta znače:

aždaha	ejvalah	kadifa	sabah
aščija	ejsahadile	kahar	safa
adžo	evlad	kajasa	sahat
adet	ezan	kaldrma	saltanet
aferim	ejdovale	kana	šašovac
bašča	feredža	lamba	šalvare
baška	fes	leđen	šamija
babo	fistan	lejlek	šehid
bujrum	filija	londža	tabak
behar	fildžan	lezet	tablja
čador	gajret	mahala	takat
čalma	gazija	mahana	testija
čehre	gudža	maksum	uhar
čoha	gungula	mal	umet
čuma	gurabija	mavi	urnek
ćafir	hatar	nafaka	vakat
ćahat	hadž	namaz	verem
ćata	hair	nana	vatan
ćejf	hajrat	nur	vilajet
ćemer	hak	nimet	zar
daidža	ićindija	odaja	zehrer
daire	ibret	ojice	zekat
def	iljač	ordija	zeman
ders	imam	ovraisati	zijaret
din	islam	paša	
đerđef	jagluk	palta	
đugum	jarabi	pazar	
đul	javaš	peča	
đulabija	jeksik	rahatluk	
đuture	jetim	rešma	

Bošnjačke narodne izreke:

Ako kamenje mičeš sa puta, ostavi neki kamen da se još neko osevapi.
Ako ne vratiš dug, ne možeš više uzeti na zajam.
Brat brata do na jamu, a u jamu ga ne da.
Budala samo svoju pamet begeniše.
Ćutanje je najveća mudrost.
Da mu nije nosa, travu bi pas'o.
Digao glavu kao kasapski jarac.
Kakav je, Ibar bi zamutio.
Ko hvata haliluke, stalno će u halu živjeti.
Ko mlad uči, star se ne muči.
Ko mnogo priča, malo zna.
Ko nema srama, nema ni obraza.
Ko se sam hvali, sebe kvari.
Krivo sjedi, ali pravo zbori.
Kud će kruška no pod krušku.
Kus pijetao pile do vijeka.
Mal na mal, hal na hal.
Ne turaj trn u zdravu nogu.
Ne udaraj nogom u vagan.
Nije junak ko ubije, no je junak ko zaštiti.
Pazi se - i gora uši ima.
Svoj hljeb jede, a tuđu brigu briži.
Udri zmiju u glavu.
Zalud knjiga, kad pameti nema.
Zaradio ko muha na brusu.
Zasviraj i za pojas zadjeni.

Zadatak:

Razgovoraj u odjeljenju, uz pomoć učitelja, o značenju i smislu ovih poslovičnih izraza.

Zapiši u svoju radnu svesku slične poslovične izraze i objasni njihova značenja.

Legenda o Aliji Đerzelezu

U davno vrijeme na Pešteri je bilo veliko jezero. U tom jezeru živjela je aždaha koja je morila ljude i stoku mještana pešterskih sela. Ovim krajem često je prolazio nadaleko čuveni junak Alija Đerzelez, pravednik i zaštinik nejakih.

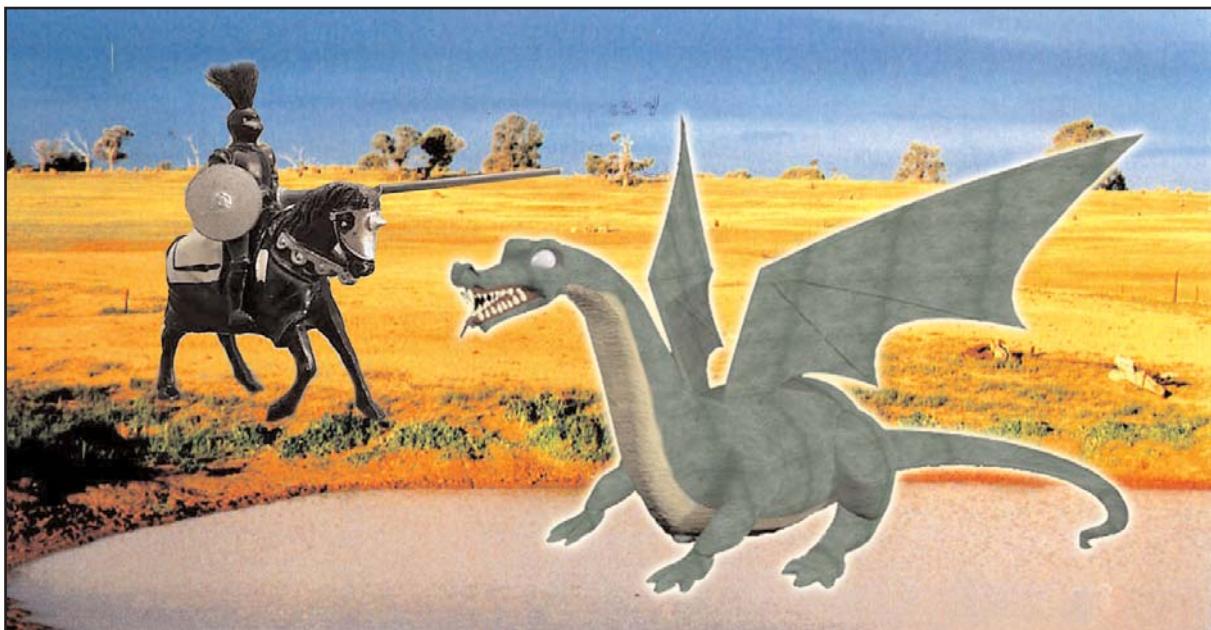
Jezero u kojem je živjela aždaha bilo je sa strana obraslo trskom da se jedva do njega moglo doći. Kako je aždaha uzimala danak od Pešteraca, to se pročuje nadaleko.

Nekako haber stiže i do Alije, koji osedla konja, obuče zeleno ruho, pripasa sablju i drugo oružje sa namjerom da kurtališe Pešterce napasti.

Kad Alija dođe u Pešter, malo se odmori i oko podne htjede da klanja, a kako nije imao druge vode osim jezerske, do koje nije mogao da dođe tako lahko, to isuče sablju, pomenu Allaha dž. š. i reče:

- Ej, pusto polje, slana te bila, a stoka se množila. (Zato danas stoka na Pešteri ne može nikad da se oslani).

Alija mahnu sabljom i udari o kamenu ploču, koja se nalazi niže današnjeg sela Devreča, na ivici polja, a iz ploče potječe voda koju i danas ljudi nazivaju Đurđevača. Na ovoj ploči i danas postoje udubljenja čovječje stope, konjskog kopita i đema od huzde. Po starom običaju, na ovom mjestu se održava teferič na Aliđun - drugog avgusta.

No, kako Alija uze abdest i preklanja podne, to aždaha iz jezera nasrnu na njegova konja. Alija uhvati konja, pojaha ga te učini juriš na aždahu. U toj borbi Alija rani aždahu te ona počne bježati. Kako stigne na po jedno mjesto, i padne, ljudi su ta mjesta tako i nazivali. Tako, kada je aždaha pala i počela da reži - to mjesto nazvaše Reževiće. Odatle je ona poletjela u pravcu današnje Duge Poljane, i u letu, na jednom mjestu, repom zakačila vrh jele i okrnjila je. To mjesto nazvaše Krnja jela. Odatle je promijenila pravac i poletjela desno ka Koštanpolju, bacila se preko brda Krnja jela - pa to brdo nazvaše Baćica. Odatle je aždaha poletjela niz doline, a krv joj je tekla. I tamo gdje joj je najviše točila krv - to mjesto nazvaše Točilovo. Kako je sve više iznemagala, počela se uvijati kao guja - i to mjesto nazvaše Gujiće. Aždaha je mijenjala boju i u jednom trenutku je pocrnjela, kao Harap - to mjesto nazvaše Harapoviće. Kako ljudi nijesu mogli da stignu ni aždahu ni Aliju, to su uzgred pitali ljude da ih nijesu vidjeli. Jedan im mještanin odgovori:

- Ona poče da me laje.

To mjesto nazvaše Melaje.

Najzad je Alija sustiže i zadade joj smrtonosan udarac, a ona se pruži. Kad stigoše ljudi i vidješe je pruženu - to mjesto nazvaše Pružanj.

(Ovu legendu od starih Pešteraca zapisao je profesor Ramiz Šaćirović, iz sela Melaja)

Zadatak:

Zapiši i ti neku narodnu priču koja se pripovijeda u tvom kraju.

Bošnjački narodni junak Mujo Hrnjica
(Umjetnička slika Seada Emrića)

Mujo Hrnjica opjevan je u mnogim epskim pjesmama koje Bošnjaci nazivaju **krajišnice**. U narodnoj epskoj tradiciji opjevan je kao hrabar junak i zaštitnik Bošnjaka.

Zadatak:

Zamoli djeda ili starije ljude da ti ispričaju neku priču o junaštvu.

Zemlja Bosna

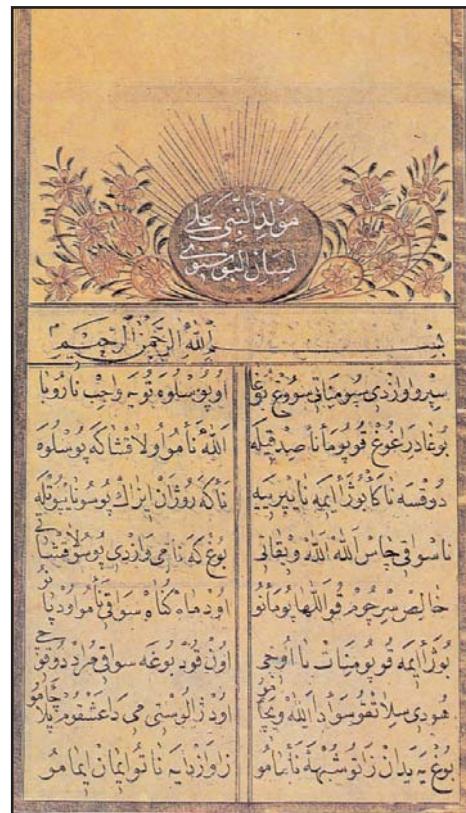
Zemlja Bosna je moja domovina,
To ime znaju svi narodi svijeta,
Bog je učinio grijezdom heroja.

***

**Hodi i počuj. Bosna je moja zemlja,
a Novi Pazar boravište moje.**

Junaci graničari su naši ljudi,
na braniku čovječnosti što stoje.
Svaki od njih za jednog Boga znade
i služi mu pun ponosa i nade.
Bože, koji si bogat javno i tajno,
štiti narod od žalosti u mojoj domaji.

Ahmet Gurbi (XVIII stoljeće)

**Prva stranica Mevluda hafiza Salih
Gaševića - sandžačkog alhamijado pisca**

Bošnjačka svadba

Svadbe u Sandžaku su poseban dio bošnjačke tradicije. Poznate su po svojoj ljepoti, bogatstvu i adetima (prosida, kana djevojke, ispraćaj i doček svatova i sl.).

K(a)nisanje nevjeste

Nevjestino kolo

Bosa Mejra Bosnu pregazila

Bosa Mejra Bosnu pregazila,
na vitu se jelu naslonila:
"Vita jelo, ti visoka rasteš,
što te pitam pravo da mi kažeš:
Je li mi se oženio dragi?"
"Jeste, jeste, već godinu dana,
oženio i sina dobio!"

Narodna lirska pjesma

Pitanja:

Znaš li koje rijeke teku kroz Sandžak?
Možeš li otpjevati ovu lijepu bošnjačku pjesmu
o Bosni i sevdahu?
Pjeva li se ova pjesma na svadbama u Sandžaku?

Muzička kultura

Narodna muzika je u Sandžaku oduvijek bila razvijena, autohtona i predstavljala je značajan dio bošnjačke nacionalne tradicije. Uz svaki narodni običaj (svadbe, teferiče, vašare i druga veselja) pjevane su odgovarajuće pjesme. **Sevdalinka** je vrlo popularna narodna bošnjačka pjesma.

Saz

Šargija i def

Darbuka

Ćemalušo*, mali Carigrade

Ćemalušo, mali Carigrade,
u tebi su cari i veziri!
Car vezira kroz biser doziva,
vezir mu se kroz zlato odziva:

"Moj veziru, što mi doći nećeš?"
"Padišahu, kako ću ti doći,
kad ne mogu kroz sokake proći,
od čošaka i od mušebaka!"

Od momaka i od djevojaka:
Od šargije Porčina Avdije,
a od šiše Hadžajlića Muše,
i od pera Hrgine Šerife,
od ljepote Fejzagbine Šide!"

Narodna lirska pjesma

Pitanja:

Da li se ova narodna pjesma pjeva i u tvom kraju?
Kako bi je ti otpjevao?
Uz pomoć učitelja, objasni šta su to
folklor, tradicija, običaji.

Zadatak:

Prepiši, u obliku rječnika, sljedeće riječi: padišah, vezir, Ćemaluša, biser, sokak, čošak, mušebak, šargija. Objasni šta one znače.

* Ime ulice u Sarajevu

Sabah uči, ja se u lov spremam

Sabah uči, ja se u lov spremam.
podne uči, a ja još kod dvora.

Ikindija, a ja doru sedlam.
ja u goru, a sunce za goru,
sam se mislim gdje ću prenoći.

Svezah doru za debelu jelu,
a sokola za jelovo granje.

Hrta pustih u planinu gustu:
kad u gori zaspala djevojka.

Narodna lirska pjesma

Pitanja i razgovor o narodnoj tradiciji:

Šta su narodni običaji?

Koje narodne običaje iz tvojeg kraja možeš da opišeš?

Objasni i napiši šta je to sabah, ikindija, akšam, jacija, džuma.

Zamoli svoju nanu da otpjeva ovu pjesmu.

Šta znači stih: " ja u goru, a sunce za goru"?

Objasni usmeno poetsku sliku u strofi:

"Svezah doru za debelu jelu,
a sokola za jelovo granje".

Bajram ide, Bajramu se nadam

Bajram ide, Bajramu se nadam:
"Šta bih dragom bajramluka dala?

Kad bih dragom vezen jagluk dala -
dragi mi je, malo mu je dara!

Kad bih dragom boščaluka dala -
sirota sam, mnogo mu je dara!

Kad bih dragom b'jelo lice dala -
hvaliće se među jaranima!"

Narodna lirska pjesma

Razgovor o pjesmi:

Ova se pjesma vrlo često pjeva i u Sandžaku - na svadbama i drugim veseljima.
Jesi li je slušao?

Bajrami su tradicionalni blagdani Bošnjaka. To je velika radost i djece i odraslih. Za Bajram oblačimo najljepša odijela, klanjamo bajram-namaz, obilazimo rodbinu i prijatelje i čestitamo im ovaj blagdan. Za Bajram činimo i humana djela - pomažemo siromahe, darujemo majku, sestre, bijače...

Pitanja:

Koje još praznike narod proslavlja u tvome kraju?

Opiši ih usmeno.

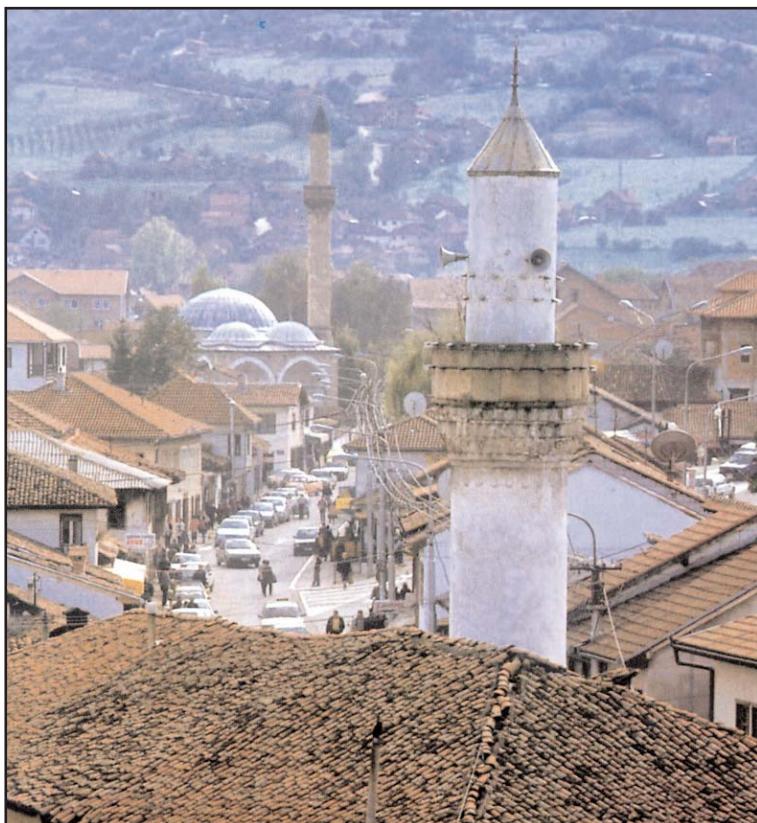
Objasni riječi iz ove pjesme: boščaluk, jagluk, bajramluk...

Vjerska kultura

Osnovna etička karakteristika Bošnjaka je njihova vjerska kultura. Oni sa uvažavanjem i ljubavlju ispunjavaju sve svoje vjerske obaveze zasnovane na osnovnim stubovima (principima) islama.

U svakom mjestu postoje džamije i mejtepi, a u gradskim naseljima i medrese. U njima djeca stiču vjersko obrazovanje.

U mnogim mjestima u Sandžaku sačuvane su stare građevine u kojima se izvodila vjerska i svjetovna nastava.

Stara čaršija u Novom Pazaru

Pitanje:

Koje vjere, osim islama, postoje u tvome kraju?

Umjetnički zanati kao tradicija

U sandžačkim varošima u prošlosti su bili vrlo razvijeni umjetnički zanati: vez, tkanje čilima, kujundžiluk, okivanje oružja srebrom, ukrašavanje muške i ženske narodne nošnje, izrada bakarnog i srebrenog posuđa, rezbarstvo i sl.

Mnogi od ovih umjetničkih zanata čuvaju se i danas u Sandžaku.

Dio posuđa kojim su se koristili Bošnjaci u prošlosti

Zadatak:

Pitaj nanu i djeda kojim su se posuđem služili u prošlosti.
Nazive toga posuđa zapiši u svoju radnu svesku.

**Starinska halka (zvekir) na vratima bošnjačkih kapija.
Izrađena je od kovanog gvožđa. Dio je narodne tradicije
u okviru umjetničkih zanata.**

Bošnjačke narodne rukotvorine

Kultura naselja

Kao elemenat bošnjačke tradicije jeste i kultura gradskih i seoskih naselja. Ona su se, po svojim karakteristikama, prepoznavala od ostalih naseobina. U ovim naseljima bile su poznate mahale, sokaci, bašče i đulistani, česme, šadr-vani, lijepo izrađene kapije, čaršija sa džamijom u sredini i dr.

U svakoj bošnjakčkoj kući postojale su soba za musafire, soba za porodicu, ćiler, mutvak, hamam, hajat, mušebak i sl.

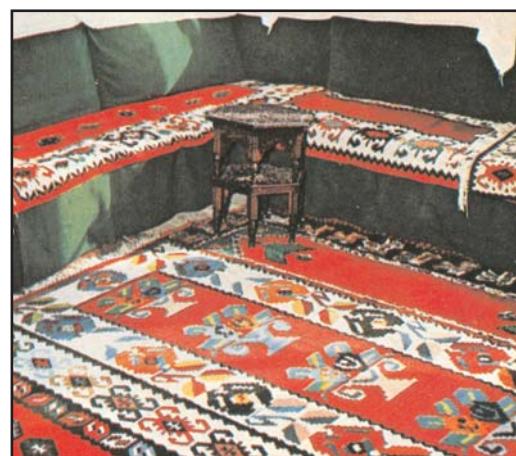
Na najvišem nivou zastupljena je higijena kuće, avlje i svakog člana porodice.

Kula Motrilja u Novom Pazaru

Stara bošnjačka kuća

Bošnjačka soba

**Redžepagića kula u Plavu
(tradicionalna bošnjačka arhitektura)**

Sem ove stare kule u Plava, u Rožajama postoji Ganića kula, a u Novom Pazaru kula Motrilja.

Ovi, i slični, objekti imaju historijski značaj u okviru tradicije i kulture građevinarstva i stanovanja Bošnjaka.

Pitanje i zadatak:

Postoji li u vašem kraju neka stara građevina: kula, čardak, hamam, gradina, turbe, džamija, zgrada nekadašnje medrese, stari han, čuprija, šadrvan?

Zapiši imena tih objekata, opiši njihov izgled i okolinu.

**Zubun - dio tradicionalne ženske
bošnjačke gradske nošnje**

Pitanje:

Čuva li tvoja bika neki dio starinske nošnje u sehari ili čekmedžetu?

Bošnjački tradicionalni pozdravi

Bujrum - izvolite

Merhaba - zdravo

Sabahajrola - dobro jutro

Akšamhajrola - dobro veče

Alahrazola - s Božjim
blagoslovom

Alahimanet - zbogom

Selametile - sretno

Hožgeldum - dobro došao

Hožbolduk - bolje te našao

Eselamu alejkum – mir i spas Božji na tebe

Alejkumu selam - mir i spas Božji i na tebe

Ejvala - doviđenja

Ejsahadile - sa srećom

Sadržaj

Idemo u školu - Denisa Turković.....	5
Abeceda - Bela Džogović.....	6
Azbuka i abeceda.....	7
Pisana slova azbuke i abecede.....	8
Trčimo za suncem - Nasiha Hadžić-Kapidžić.....	9
Nasrudin i car - Narodna priča.....	10
Djedov voćnjak - Džemaludin Latić.....	11
Bosna je vječna - Hasan Kikić.....	12
Sedam prutova - Narodna priča.....	13
Drugarstvo - Denisa Turković.....	14
Dva druga - L. N. Tolstoj.....	15
Pada kiša - Šukrija Pandžo.....	16
Uspavanka - Avdija Avdić.....	17
Šeftelija - Bela Džogović.....	18
Nena, Sena i čekmedže - Bisera Alikadić.....	19
Nasrudin-hodža i dijete - Narodna priča.....	20
Jesen u gradu - Ismet Bekrić.....	21
Šta sanjaju kišobrani - Zejćir Hasić.....	22
Lav i miš - Ezop.....	23
Amila - Ferida Duraković.....	24
Snježni kristali - Bela Džogović.....	25
Pahulja - Zejćir Hasić.....	26
Budi mi drug - Denisa Turković.....	27
Lisica i roda - La Fonten.....	28
Uspavanka za jednu djevojčicu - Ismet Bekrić.....	29
Naša Diša - Avdija Avdić.....	30

Koza i pastir - Ezop.....	31
Tandrrrr - Bela Džogović.....	32
Dva dječaka - dva čudaka i plus jedan mačak - Zehra Hubijar.....	33
Vuk i koza - Narodna basna.....	34
Razgovor između oca i sina - Avdija Avdić.....	35
Mejrin ćilim - Omer Turković.....	36
Dječak i ptica - Ahmet Hromadžić.....	37
Akšam - Omer Turković.....	39
Ko šta radi - Omer Turković.....	40
Poštar - Nasiha Kapidžić-Hadžić.....	41
Bistrica - Ibrahim Šahman.....	42
Vezeni most - Nasiha Kapidžić-Hadžić.....	43
Brojalica - biralica - Ibrahim Kajan.....	44
Red - Rabija Šaronjić.....	45
Divlja ruža - Enisa Osmančević - Ćurić.....	46
Jedna pčela i mašnica - Kasim Deraković.....	47
Čičak - Enisa Osmančević - Ćurić.....	48
Živi neboder - Omer Turković.....	49
Odmori se, školo, i ti - Ismet Bekrić.....	50
Sredstva tehničke i medijske kulture.....	51

Narodna tradicija

Tradicija Bošnjaka.....	55
Bosanski jezik.....	56
Usmjena i pisana tradicija.....	57
Bosno moja, divna, mila - Lirska narodna pjesma.....	59
Oj, Sandžaku - mjesto moje drago - Lirska narodna pjesma.....	60
Razgovor o riječima.....	61
Bošnjačke narodne izreke.....	62

Legenda o Aliji Čerzelezu.....	63
Zemlja Bosna - Ahmed Gurbi.....	66
Bošnjačka svadba.....	67
Bosa Mejra Bosnu pregazila.....	68
Muzička kultura.....	69
Ćemalušo, mali Carigrade - Lirska narodna pjesma.....	70
Sabah uči, ja se u lov spremam - Lirska narodna pjesma.....	71
Bajram ide, Bajramu se nadam - Lirska narodna pjesma.....	72
Vjerska kultura.....	73
Umjetnički zanati kao tradicija.....	74
Kultura naselja.....	76
Tradicionalni bošnjački pozdravi.....	79